

ROZHOVOR

Domáca učiteľka: Deti sa nemusia učiť presne podľa osnov

Domškolákov každým rokom pribúda.

 9. okt 2021 o 21:25 ELENA DANKOVÁ

Súrodenci zasadnú do školských lavíc až ako stredoškoláci. (Zdroj: archív rodiny)

 Domáca škola Ducárovcov (7 fotografií)

Už šiesty školský rok učí Katarína Ducárová z Krásnej svoje štyri deti doma. Terezka (13), Julianka (11), Maruška (8) a Hanka (5) sa do školského prostredia zaradia až na strednej škole. O radoostiach a strastiach domškoláctva nám porozprávala Katka (40) s manželom Martinom (47).

Ako ste prišli na myšlienku domáceho vzdelávania?

Katka: Začalo sa to pri druhej dcére, ktorá veľmi ťažko znášala škôlku. Taký ten organizovaný čas, vydržať sedieť určitú dobu a sústrediť sa tak dlho ako učiteľky požadovali.

V škôlke nám hovorili, že to zvláda, ale to, čo tam musela držať v sebe, tu doma pustila von. Je prirodzené, že sa doma ventilovala, lebo tu je to prostredie, kde sú deti prijaté so všetkým. U nej to bolo veľmi silné a pre nás náročné. Riešili sme, čo ďalej, keď mala nastúpiť do školy. Povedali sme si, že keďže som vyštudovaná učiteľka prvého stupňa, vyskúšame to takto. Možno to pre ňu bude jednoduchšie. Ja predsa vidím, že keď je unavená, dáme si pauzu. V škole sa to tak nedá. Terezka mala ísť vtedy do tretej triedy, no tiež sa rozhodla, že ostane doma. Potom aj ostatné deti.

Neodhovárala vás rodina a známimi od tohto kroku?

Katka: Najviac sa báli babky a dedkovia. Báli sa o mňa, aby toho na mňa nebolo veľa.

Povedali ste si niekedy, že mali pravdu?

Katka: Nie. Niekedy je blbé obdobie, sú také dni, že si poviem - čo? Čo som už mohla iné robiť? A potom si poviem - no nič, bola by som niekde inde, učila by som cudzie deti a takto som so svojimi. Začala som teraz pomáhať aj iným rodičom čo učia deti doma. Som aj garantom, konzultujem s nimi ak niečo treba a vyrábam materiály na učenie.

V čom vidíte výhody domáceho učenia?

Katka: Jednoznačne v tom, že sa môžu hrabať v tom, čo ich baví. A samy chcú, lebo majú tú slobodu. Keď sa ich niekto spýta, čo si sa dnes učil, aký predmet, tak často ani nevedia, lebo si napríklad čítame knihu, kde je množstvo vecí, čo navzájom súvisia.

Nedávno sme čítali o druhej svetovej vojne, Julianku to veľmi zaujímalo. Z toho sme prešli na atlas, pozerali sme, kadiaľ išli vojská, potom tam bola aj matematika, lebo sme riešili koľko kilometrov odkiaľ kto prešiel... Ony neriešia, ktorý predmet ich bavil, ale čo konkrétne ich zaujalo.

V škole aj keď dieťa zistí, čo ho baví, nemá čas sa tomu viac venovať, lebo sa už preberá ďalšie učivo. Na doma má ešte úlohy, krúžky, takže už je príliš vyčerpané. My máme oveľa viac času na všetko. Odpadol nám aj ranný stres. Deti spia dokedy chcú.

Ako učíte štyri deti v rôznom veku naraz?

Katka: Veľa vecí robíme spolu. Keď sme si čítali tú knihu o druhej svetovej vojne, počúvali všetci a každý si z toho niečo vzal. Je to kniha prispôbená deťom. Dajú sa z toho riešiť podstatné mená, slovesá, matematika, ale aj geografia, história... Najstaršia si robí veľakrát veci už sama, vie si to nájsť v knihách a na internete, naučiť sa aj sama. Potom o tom podebatujeme.

Deti vzdelávané doma sú preskúšané v školách každý polrok. Na skúšky sa musia naučiť aj to, čo ich nezaujalo?

Katka: Keby sme chceli čisté jednotky, tak áno. Ale podľa mňa to je zbytočné. Nech vynikajú v tom, čo je pre ne dôležité. Aj keď sa neučíme z učebnice a pracovných zošitov, to učivo nejak obsiahnu zo života. Minimálne na tú trojku.

Ale musia sa niekedy učiť aj niečo čo ich vôbec nezaujíma? Mňa napríklad nebavili horniny a kamene, to bola nuda.

Katka: Áno, v osnovách je to vysvetlené, rozpísané, je tam poučka. My sme si k tomu spravili pokus s voskovkami. A zas nie každá vec je v detailoch na preskúšaní. Doteraz boli dve staršie na druhom stupni preskúšavané v Čechách. Nebola tam písomka ani test, ale portfóliové preskúšanie. Oni sa pýtajú detí čo robili celý polrok, nech im o tom porozprávajú. Na Slovensku im dajú napísať test a potom spočítajú chyby. Takto je u nás nastavený systém.

Martin: Uvediem príklad. Deti v klasickej škole vedia možno rovnaký počet hlavných miest štátov ako naše deti, aj keď sa niektoré oblasti líšia, niektoré stotožňujú. Doma si môžeme vybrať, ktoré zo zhruba dvesto štátov sveta nás upútajú viac a tým sa môžeme bližšie venovať. Staršiu dcéru napríklad chytila **grécka** mytológia, tak sme sa vybrali do Atén a ja som bol prekvapený, že ani polovicu vecí z toho, čo ona vedela, som ja neovládal. Vedela to, lebo ju to bavilo.

Katka: Pointa je, aby sa dieťa učilo. A nie, aby sa učilo presne to, čo je napísané v konkrétnej učebnici. Lebo aj slovenské učebné osnovy sú stavané tak, že učiteľ má dnes dosť veľkú slobodu na to, aby to upravoval. Nie všetko čo je v učebnici, je reálne povinné.

Na Slovensku sme stále zvyknutí na to, že keď niekomu idem rozprávať o tom čo robím a ako mi to ide, mám z toho stres. Lebo mám pocit, že ma niekto ide kontrolovať, či som to zvládol. A ako by reagovalo také hanblivé dieťa v škole?

Možno si zvykne. Tým, že bude hodené do vody a musí plávať.

Katka: Možno naočko si zvykne, lebo musí. Deti vedia veľmi dobre, čo od nich očakávame. Ale ten vnútorný stres v nich stále je. Veď koľkí dospelí, čo sme vyšli z tradičného školského systému, nevieme rozprávať pred ľuďmi. A keď musíme, tak z toho máme stres.

Čím sú deti mladšie, tým je to pre ne ťažšie. Pre veľa detí je to niečo, čo ide proti nim samým - že sa musia postaviť pred celú triedu a rozprávať. A to prostredie v školách ešte stále nie je prijímajúce. Štandardom stále nie je, že sa deťom niekto nevysmeje, keď povedia nejakú blbosť. Dieťa sa potom môže vnútorne zosypať.

Martin: Ani my doma nechrátime deti pred tým, aby neboli hodené do vody. V živote ich čaká ešte množstvo situácií, keď budú hodené do vody, ale nie každé dieťa musí byť hodené do vody v rovnakom čase. Naša Juli bola do určitého veku taká, že nepotrebovala vôbec nikoho. Nedávno nastala náhla zmena a momentálne je stále v spoločnosti detí. Nediktujeme deťom, že teraz je čas na zmenu, teraz skoč do vody.

Katka: Keď sa dieťa cíti v škole zle, nemá na výber. Nemôže povedať učiteľke, že s ňou dnes nechce rozprávať, lebo sa zle vyspal a necíti sa na to. Doma to dieťa môže povedať. Tým sa deti aj učia postaviť sa za seba. Cítim sa zle, idem to povedať. A verím, že mi niekto porozumie, nebude ma nútiť. Ani my dospelí sa nevieme veľakrát postaviť za seba. Niekto od nás niečo chce a my nevieme povedať nie, lebo sme boli učení, že sa neodvráva.

A nie je škola skôr príprava na prácu, keď budú deti dospelé? V práci si zrejme nebudú môcť dovoliť povedať - dnes sa mi nechce pracovať.

Katka: Jedna vec je učiť deti od šesť rokov, že raz v 25 rokoch musíš chodiť každý deň do práce. To je zbytočné. Ony na to časom prídu aj prirodzene. Podľa mňa ľudia do roboty chodia preto, že vedia, že za to dostanú peniaze a keď nepôjdu, nedostanú nič. To je dôležité - učiť deti, že ak chceš niečo dosiahnuť, musíš si to sám regulovať.

Martin: Niektorí moji zamestnanci (v kamenárskej firme, pozn. red.) chodia chronicky neskoro do práce. Chodili do klasických škôl, kde sa dá očakávať, že sa naučia zaužívaným návykom a disciplíne. Naučila ich to teda škola, alebo túto vlastnosť nadobudli neskôr? Asi to bude skôr povahou človeka ako školskou prípravou.

Nejde len o to vstávanie, ale skôr o možnosť povedať si, či sa mi chce alebo nechce dnes pracovať.

Katka: Tam ide o vnútornú motiváciu. Ony sa na domácom vzdelávaní tiež učia, lebo majú nejaký svoj cieľ a vlastnú motiváciu. Terezka si teraz napríklad skúška testy na prijímačky na strednú školu, ktorú si vybrala. Nenútim ju učiť sa. Ona sama vie, že musí urobiť tie testy, aby sa tam dostala.

Martin: Samozrejme, aj naše deti majú nejaký režim. Napríklad večer majú povolený čas na internete, ale až keď si splnia svoje povinnosti, upracú obývačku, kuchyňu a jedáleň. Čiže či sa im pratať chce alebo nechce, ak chcú internet, musia dodržať dohodu. Prirodzený dôsledok neupratania by bola absencia internetu.

Nebojíte sa ako zvládnu strednú školu, kde musia 45 minút sedieť a počúvať?

Katka: Nie, lebo dieťa časom dozrieva a aj jeho sústredenosť rastie. Šesťročné nevydrží tak sedieť ako pätnásťročné.

Vidíte aj nejaké nevýhody domáceho vzdelávania?

Katka: Asi to, že sme stále spolu. Čo je aj výhoda aj nevýhoda. Niekedy musím vypnúť. Ale keď si to ustrážim, tak je to ok.

Čo robíte ak máte čas na svoju psychohygienu?

Katka: Potrebujem ticho, čítam si knihu alebo idem vonku. Väčšinou štvrtky máme také, že deti chodia na krúžky, manžel ich berie všetky a ja mám pokoj, ticho, nič nerobím, ani neupratujem.

Častým argumentom proti klasickým školám je aj to, že učiteľky sú preťažené, frustrované, vybijajú si to na deťoch a kričia na ne. Vy doma nekričíte na deti?

Katka: Jasné, že áno.

Nie je potom jedno, či na ne kričí učiteľka alebo mama?

Katka: Nie, lebo deti vnímajú mamu ináč. To, že kričím, je môj problém, že to emočne nezvládam. Ja sa deťom ospravedlňujem. Neviem koľkokrát sa učiteľka ospravedlní deťom, že na ne kričala a vysvetlí im situáciu, prečo to tak bolo. Každá mama si pozná najlepšie svoje deti. Akákoľvek super učiteľka je, určite jej nezáleží na deťoch tak ako ich mame.

A čo socializácia? Kde si nájdú priateľov?

Katka: V škole sú deti v lavici a počúvajú pani učiteľku. Poobede sa niekde stretnú a tam vznikajú väzby. A presne tam sú aj naše deti. Každý deň sú na ihrisku, chodia na krúžky, farské spoločenstvá, k susedom, k rodine.

Martin: Bežné dieťa príde zo školy a ešte nemôže ísť von, lebo nemá urobené úlohy. Naše majú v tom čase učenie za sebou a sú už von. Majú na kamarátov viac času. Čo sa týka socializácie, niekedy jej majú až priveľa.

Aj sa pripravujete na učenie detí, alebo máte všetko v hlave?

Katka: Nemám v hlave všetko. Keď sa chcú niečo naučiť o pirátoch napríklad, pozrieme si spolu k tomu knihu, mapy, atď. Aj sa spolu učíme. Bude v tom história, matematika, výtvarná výchova.

Martin: Maruška má teraz obdobie, že sa chce učiť po japonsky. Jasné, nikto z nás dvoch po japonsky nevie, my ju ten jazyk priamo naučiť nevieme. Ale môžeme sa spolu baviť o tej krajine, histórii, kultúre, geografii a pod. Našli sme jej aplikáciu duolingo, tak si ju bežne zapne a skúša sa jazyk učiť sama. Keď ju to bude baviť dlhšie, možno jej nájdeme lektora, ktorý ju potiahne ďalej. Po anglicky sa napríklad naše deti najviac naučili z rozprávok a textov piesní. Ak chceli pochopiť texty rozprávok alebo piesní, prirodzene ich to ťahalo učiť sa ten jazyk.

Keby ste mohli niečo odkázať rodičom, ktorí o tom rozmýšľajú a váhajú, čo by to bolo?

Katka: Treba to skúsiť, veď vrátiť do systému sa dá hocikedy.

Nebude mať potom dieťa traumy, že si vyskúšalo aké je to učiť sa doma a zrazu musí naskočiť do zohratého kolektívu v škole?

Katka: Ak tam chce ísť samo, tak nie. A hlavne nebrať to tak vážne. To, čo sa deti v škole reálne naučia, aj reálne zabudnú. A polovicu vecí ani nebudú potrebovať v živote. Treba si nájsť doma rytmus, ktorý bude vyhovovať všetkým, aj mame aj deťom. A hlavne sa neporovnávať s inými. Každá rodina je iná, môže si to nastaviť ináč.

Martin: Trauma môže prísť pre rodiča aj v inej podobe. Chcel som urobiť zmenu, ale bál som sa a teraz ľutujem. A vyčítať si do konca života, že som nenabral odvahu a nevyskúšal to.

Psychologička: Je to veľká zmena pre rodinu

Mgr. Lenka Boro Lengvarská, školská psychologička, domáce vzdelávanie podporuje.

„Čo spája deti v domácom vzdelávaní a zároveň ich odlišuje od bežných školákov je veľké zaniehanie a vnútorná motivácia bádať a učiť sa, pretože ich učenie je súčasť každodenného života a nie umelo vytvorená situácia. Sú taktiež často asertívnejšie, neboja sa pýtať či hovoriť o svojich záujmoch zdanlivo až sebecky.“

Tvrdí, že nielen u nás, ale aj celkovo vo svete je nárast domškolákov, čo ovplyvnil aj lockdown, slabo zvládnuté dištančné vzdelávanie a nosenie rúšok v školách.

„Prechod na domáce vzdelávanie je vážnym rozhodnutím so širokým dopadom na celú rodinu, a preto si rodina musí jasne povedať, čo ju vedie k tomu, aby vzala vzdelávanie do vlastných rúk. Myslím si, že domáce vzdelávanie je vhodné pre úplne všetky deti, ale nie pre všetkých rodičov. Rozhodne nesúhlasím s domácim vzdelávaním, pri ktorom rodina nie je v presvedčení jednotná alebo je doňho dotlačená napríklad zdravotným znevýhodnením dieťaťa, ktorému blízka škola nedokáže poskytnúť vhodné podmienky. Za problém môžeme pokladať výpadok príjmu jedného z rodičov, nakoľko 'babysitting' namiesto školy zrazu robia samotní rodičia.“

Kolko je domškolákov?

Doma vzdelávať dieťa môže aj rodič, ktorý nemá pedagogickú vzdelanie. Stačí, ak sa zaňho zaručí garant, ktorý má pedagogickú kvalifikáciu.

Od 1. septembra 2021 je vzdelávanie doma možné aj na 2. stupni ZŠ, nielen na prvom, ako to bolo doteraz.

„V minulom školskom roku sa doma vzdelávalo 613 žiakov na Slovensku, z toho 15 v Košickom kraji. Trend je mierne narastajúci,“ informuje ministerstvo školstva.

V Košickom kraji je kmeňovou školou pre domškolákov Slobodná demokratická škola Košice, v Ždani, ktorá tento rok eviduje vyše 30 domácich žiakov z Košíc a okolia.

„Informácie o výsledkoch hodnotenia žiakov v domácom vzdelávaní osobitne nezberáme. Žiakov hodnotia samotné školy v rámci komisionálnych skúšok na pol roka a na konci školského roka,“ dodáva ministerstvo školstva.

Tento text ste mohli čítať vďaka tomu, že platíte za obsah. Vážime si to.

Najdôležitejšie správy z východu Slovenska čítajte na [Korzar.sme.sk](https://www.korzar.sme.sk). Všetky správy z Košíc nájdete na [košickom Korzári](#)

Ďalšie weby skupiny: [Prihlásenie do Post.sk](#) [Slovak Spectator](#) [Agentúrne správy](#) [Vydavateľstvo](#) [Inzercia](#) [Osobné údaje](#) [Návštevnosť webu](#) [Predajnosť tlače](#) [Petit Academy](#) [SME v škole](#)

© Copyright 1997-2021 | Petit Press, a.s.